

**PODKARPACKI WOJEWÓDZKI INSPEKTORAT
OCHRONY ŚRODOWISKA**

ul. gen. M. Langiewicza 26, 35-101 Rzeszów

**TRANSPORT KOLEJOWY
w MAŁOPOLSCE i na PODKARPACIU
- BEZPIECZEŃSTWO PRZEWOZU i PRZEŁADUNKU
TOWARÓW NIEBEZPIECZNYCH**

dr inż. Ewa J. Lipińska

Podkarpacki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska

Kraków/Rzeszów 2009

TRANSPORT KOLEJOWY

- Ustawa o transporcie kolejowym (2003)

Prezes Urzędu Transportu Kolejowego (UTK)

wykonuje swoje zadania przy pomocy

Urzędu Transportu Kolejowego,

w skład którego wchodzi oddziały terenowe.

UTK - centralny organ administracji rządowej do spraw:

1.regulacji transportu kolejowego,

2.licencjonowania transportu kolejowego,

3.nadzoru technicznego nad eksploatacją i utrzymaniem linii kolejowych oraz pojazdów kolejowych,

4.bezpieczeństwa ruchu kolejowego.

Urząd Transportu Kolejowego (UTK)

Obszary objęte dozorem oddziałów terenowych UTK

OT w Gdańsku	- województwa: kujawsko-pomorskie,
[pomorskie, warmińsko-mazurskie.
OT w Katowicach	- województwa: śląskie, opolskie.
OT w Krakowie	- województwa: małopolskie i podkarpackie.
OT w Lublinie	- województwa: lubelskie i świętokrzyskie.
OT w Poznaniu	- województwa: wielkopolskie, zachodnio-
[pomorskie.
OT w Warszawie	- województwa: mazowieckie, łódzkie,
[podlaskie.
OT we Wrocławiu	- województwa: dolnośląskie, lubuskie.

Ustawa o Inspekcji ochrony środowiska (1991)

Zadania Inspekcji Ochrony Środowiska (IOŚ) wykonują:

- 1. Główny Inspektor Ochrony Środowiska,**
- 2. wojewoda przy pomocy wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska,**

- m.in. w zakresie:

- 1. kontroli przestrzegania przepisów o ochronie środowiska,**
- 2. współdziałania w zakresie ochrony środowiska z innymi organami i organizacjami społecznymi,**
- 3. zapobiegania poważnym awariom i usuwania ich skutków,**
- 4. przywracania środowiska do stanu właściwego.**

Uprawnienia IOŚ:

1. **Kontrola podmiotów, których działalność może stanowić przyczynę powstania poważnej awarii.**
2. **Badanie przyczyn powstania oraz sposobów likwidacji skutków poważnych awarii dla środowiska.**
3. **Wydawanie zakazów lub ograniczeń w korzystaniu ze środowiska.**

Ustawa o Inspekcji Ochrony Środowiska (1991)

Uprawnienia inspektora IOŚ

- Prawo wstępu** (+ pracownicy pomocniczy i rzeczoznawcy):
 - przez całą dobę**: na teren nieruchomości, obiektu lub ich części gdzie prowadzona jest działalność gospodarcza oraz do środków transportu,
 - w godz. od 6:00 do 22:00** - na pozostały teren.
- Ocena eksploatacji** instalacji i urządzeń, w tym środków transportu.
- Wydawanie zakazów lub ograniczeń** w korzystaniu ze środowiska gdy wystąpi poważna awaria.
- Poruszanie się** po terenie nieruchomości, obiektu lub ich części oraz środków transportu - bez możliwości zatrzymywania pojazdów.
- Żądanie pisemnych lub ustnych informacji oraz wzywanie i przesłuchiwanie** osób dla ustalenia stanu faktycznego.
- Żądanie okazania dokumentów i udostępnienia danych** związanych z celem kontroli.

Uprawnienia inspektora IOŚ

Nakładanie, w drodze decyzji, kary pieniężnej na:

1. wysyłającego odpady bez dokonania zgłoszenia,
2. transportującego odpady nielegalnie,
3. odbiorcę odpadów przywiezionych nielegalnie
- bez dokonania zgłoszenia.

TRANSPORT KOLEJOWY – uregulowania krajowe

**Ustawa o międzynarodowym
przemieszczaniu odpadów (2007)**

**Ustawa o przewozie koleją towarów
niebezpiecznych (2004)**

**Ustawa o transporcie kolejowym
(2003)**

**Ustawa Prawo ochrony środowiska
(2001)**

Ustawa o odpadach (2001)

**Ustawa o substancjach
i preparatach chemicznych (2001)**

KOLIZJA KOLEJOWA

źródło: archiwum WIOŚ w Rzeszowie

TRANSPORT KOLEJOWY – uregulowania krajowe

**Rozporządzenie Ministra
Infrastruktury w sprawie
katastrof i wypadków
kolejowych (2005)**

**Rozporządzenie Ministra
Środowiska w sprawie
warunków, w których uznaje
się, że odpady nie są
niebezpieczne (2004)**

**Rozporządzenie Ministra
Środowiska w sprawie
katalogu odpadów (2001)**

KOLIZJA KOLEJOWA

źródło: archiwum WIOŚ w Rzeszowie

TRANSPORT KOLEJOWY - uregulowania międzynarodowe

Konwencja międzynarodowa o przewozie towarów kolejami (CIM), podpisana w Bernie dnia 25 lutego 1961 r.

Załącznik 1. Regulamin międzynarodowy dla przewozu koleją towarów niebezpiecznych RID

Załącznik 2 do umowy SMGS - przepisy o przewozie towarów niebezpiecznych do Umowy o Międzynarodowej Kolejowej Komunikacji Towarowej

Załącznik 1. Regulamin międzynarodowy dla przewozu koleją towarów niebezpiecznych RID

Regulamin RID

określa

obowiązki

uczestników przewozu koleją towarów niebezpiecznych

i wymagania

co do opakowań, cystern, kontenerów i innych urządzeń stosowanych w przewozie koleją towarów niebezpiecznych

- a celem podjętych środków bezpieczeństwa

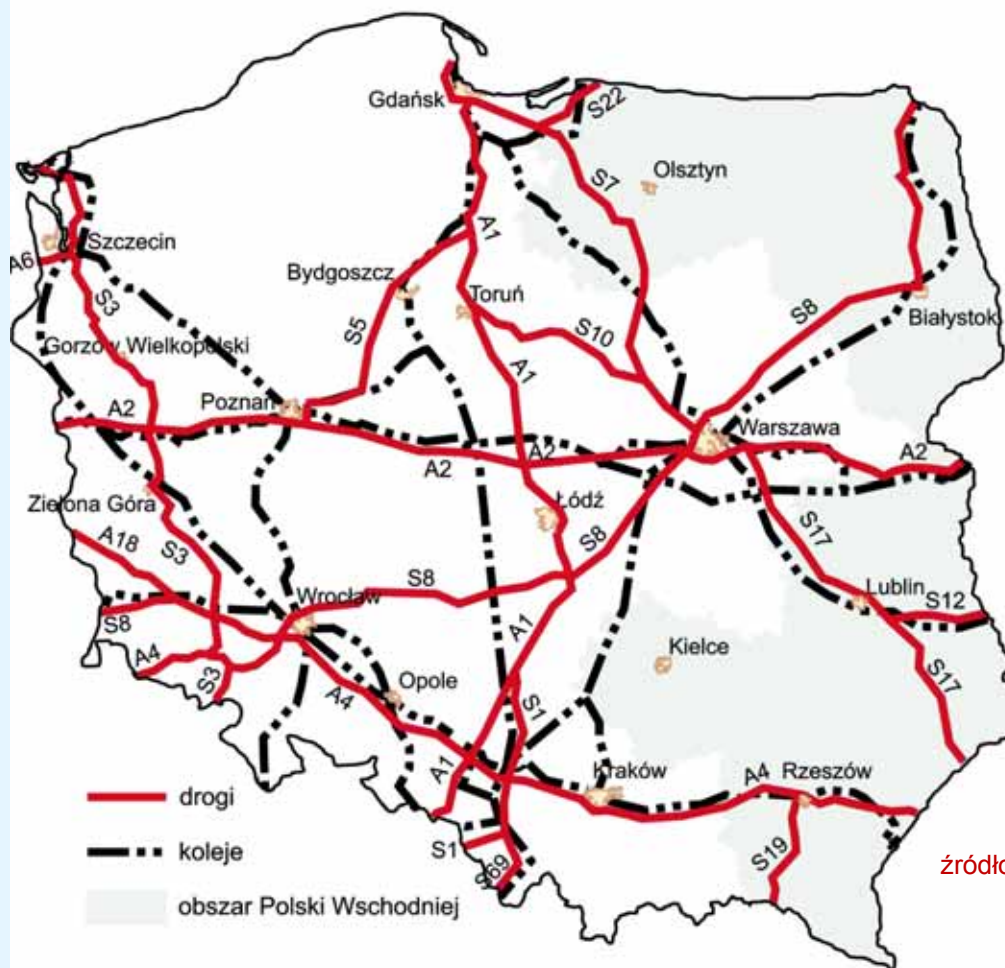
jest zapobieganie zagrożeniom dla osób, mienia i środowiska.

Klasy towarów niebezpiecznych – według Regulaminu RID - podział uwzględnia charakter niebezpieczeństwa w transporcie

- Klasa 1 – Materiały wybuchowe i przedmioty z materiałem wybuchowym**
- Klasa 2 – Gazy**
- Klasa 3 – Materiały ciekłe zapalne**
- Klasa 4.1 – Materiały stałe zapalne, materiały samoreaktywne
i materiały stałe, wybuchowe, odczulone**
- Klasa 4.2 – Materiały samozapalne**
- Klasa 4.3 – Materiały wytwarzające w zetknięciu z wodą gazy zapalne**
- Klasa 5.1 – Materiały podtrzymujące palenie (utleniające)**
- Klasa 6.1 – Materiały trujące**
- Klasa 6.2 – Materiały zakaźne**
- Klasa 7 – Materiały promieniotwórcze**
- Klasa 8 – Materiały żrące**
- Klasa 9 – Różne materiały i przedmioty niebezpieczne**

Transport towarów niebezpiecznych przez terytorium Polski (2008)

Drogi i linie kolejowe w sieci TEN

źródło: archiwum WIOŚ w Rzeszowie

Przewozy towarów niebezpiecznych – uregulowania międzynarodowe

Konwencja bazylejska o kontroli transgranicznego przemieszczania i usuwania (unieszkodliwiania) odpadów niebezpiecznych sporządzona w Bazylei dnia 22 marca 1989 r.

Decyzja Rady 97/640/WE z dnia 22 września 1997 r. o uznaniu w imieniu Wspólnoty poprawki do konwencji o kontroli transgranicznego przemieszczania i usuwania (unieszkodliwiania) odpadów niebezpiecznych, jak postanowiono w decyzji III/1 Konferencji Państw – Stron Konwencji

Rezolucja Rady z dnia 21 grudnia 1988 r. w sprawie transgranicznego przemieszczania odpadów niebezpiecznych do państw trzecich

Przewozy towarów niebezpiecznych – uregulowania międzynarodowe

Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1418/2007 z dnia 29 listopada 2007 r. dotyczące wywozu w celu poddania odzyskowi niektórych odpadów wymienionych w załączniku III lub IIIA rozporządzenia (WE) nr 1013/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady do pewnych państw, których nie obowiązuje decyzja OECD w sprawie kontroli transgranicznego przemieszczania odpadów

Rozporządzenie Komisji (WE) nr 801/2007 dotyczące wywozu w celu poddania odzyskowi niektórych odpadów wymienionych w załączniku III lub IIIA rozporządzenia (WE) nr 1013/2006 do pewnych państw, których nie obowiązuje decyzja OECD w sprawie kontroli transgranicznego przemieszczania odpadów z dnia 6 lipca 2007 r.

Rozporządzenie (WE) Nr 1013/2006 PEiR (2006) w sprawie przemieszczania odpadów

Zakres stosowania

Przemieszczanie odpadów:

1. pomiędzy Państwami członkowskimi, na terytorium Wspólnoty lub z tranzytem przez państwa trzecie,
2. przywożonych do Wspólnoty z państw trzecich,
3. wywożonych ze Wspólnoty do państw trzecich,
4. przewożonych w ramach tranzytu przez terytorium Wspólnoty, na trasie z oraz do państw trzecich.

Rozporządzenie (WE) Nr 1013/2006 PEiR (2006) w sprawie przemieszczania odpadów

Zakres stosowania

Określenie procedur i systemów kontroli w zakresie:

1. przemieszczania odpadów, w zależności od:

- a) **pochożenia,**
- b) **przeznaczenia,**
- c) **i trasy przemieszczania odpadów**

oraz

2. przewidzianego trybu postępowania z odpadami w miejscu przeznaczenia.

Akty prawne dot. nadzoru nad substancjami niebezpiecznymi

Rozporządzenie Nr 1013/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14.06.2006 r. w sprawie przemieszczania odpadów.

Ustawa o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów (2007)

Ustawa Prawo ochrony środowiska (2001)

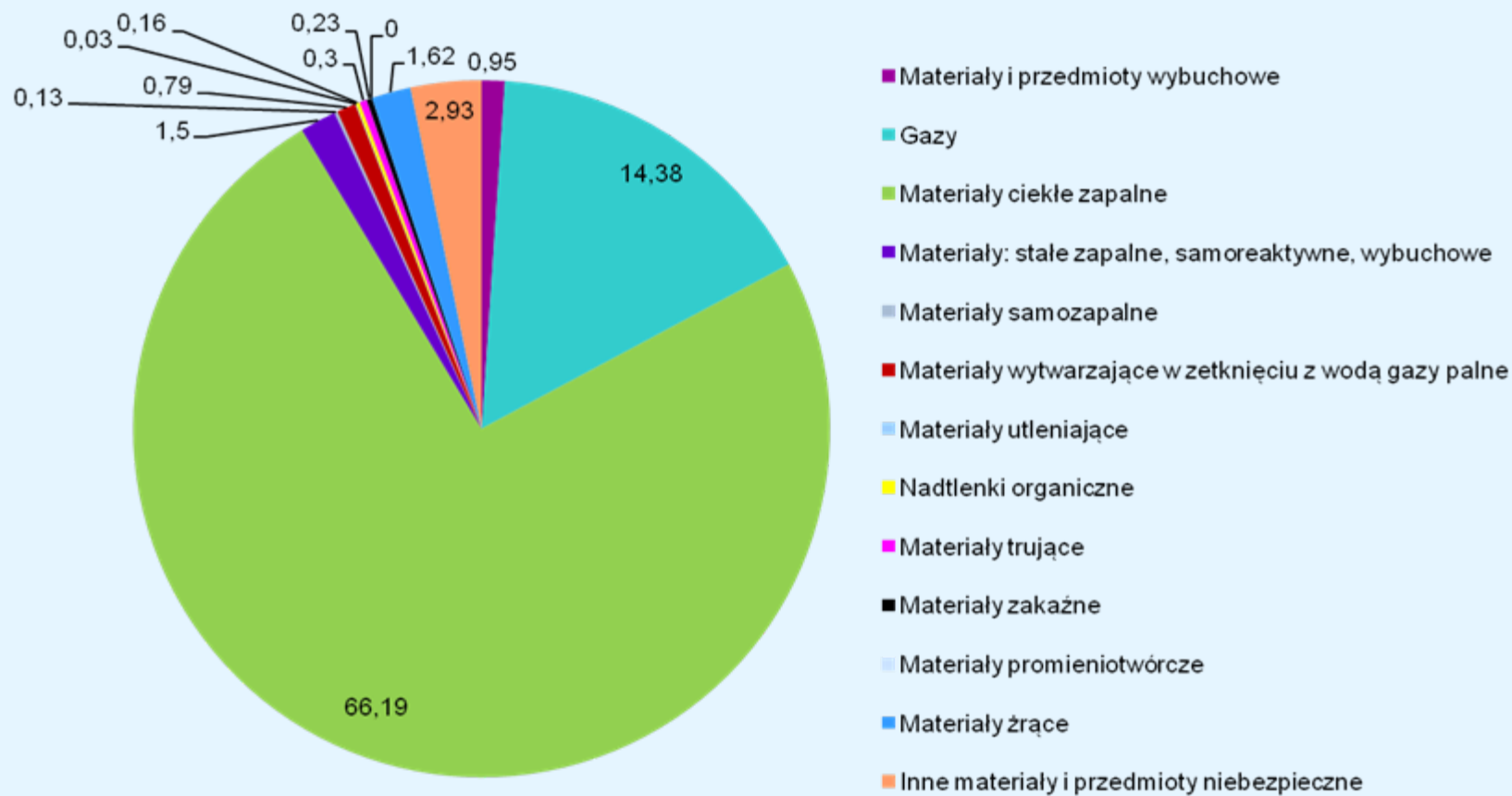
Ustawa o substancjach i preparatach chemicznych (2001)

Ustawa o Inspekcji Ochrony Środowiska (1991)

Zakres przedmiotowy prawa przewozowego

- 1) Organizacja ruchu i przewozów kolejowych.
- 2) Stan techniczny infrastruktury kolejowej.
- 3) Technologie chemiczne.
- 4) Bezpieczeństwo jądrowe.
- 5) System badań i klasyfikacji substancji niebezpiecznych.
- 6) Technologia opakowań i cystern.
- 7) Warunki techniczne taboru przewozowego.
- 8) Kwalifikacje i szkolenia specjalistyczne uczestników transportu.
- 9) System ratowniczy.

Udział procentowy przewożonych przez terytorium Polski towarów niebezpiecznych, w różnych stylach transportu (2006)

źródło: opracowanie autorki

Nowelizacja przepisów RID (2005)

- Plany zapewnienia bezpieczeństwa uczestnikom przewozu kolejowego

Plan Zapewnienia Bezpieczeństwa (PZB)

- narzędzie przeciwdziałania zagrożeniom terrorystycznym, współpracujące z całością obowiązujących procedur-
wdrażany przez zarządców infrastruktury, przewoźników bądź innych uczestników przewozu towarów niebezpiecznych

Ocenie podlega:

1. łatwość zidentyfikowania PZB,
2. zgodność z przyjętymi przepisami i procedurami zatwierdzania

Nowelizacja przepisów RID (2005)

- Plany zapewnienia bezpieczeństwa uczestnikom przewozu kolejowego

Elementy PZB podlegające kontroli, m.in. :

1. **Obowiązki dla stanowisk pracy związanych z przewozami „Towarów Wysokiego Ryzyka” (TWR).**
2. **Sposób identyfikacji TWR przewożonych przez teren Zakładu infrastruktury kolejowej (oficjalna nazwa przewozowa i Nr UN towaru), lub wobec których wykonywane są operacje transportowe (załadunek/rozładunek/przewóz drogowy).**
3. **Procedury eksploatacyjne mające na celu przeciwdziałanie zagrożeniom związanym z naruszeniem bezpieczeństwa.**
4. **Wyposażenie i zasoby, które zostaną użyte dla zmniejszenia zagrożenia bezpieczeństwa.**
5. **Procedury powiadamiania o zaistniałych zdarzeniach lub incydentach zagrażających bezpieczeństwu TWR.**

(Dział 1.10 RID)

- przepisy dotyczące ochrony towarów niebezpiecznych

Towary niebezpieczne dużego ryzyka

- towary, które mogą być użyte,
niezgodnie ze swym przeznaczeniem,
w zamachach terrorystycznych

i spowodować w ten sposób poważne następstwa
w postaci licznych ofiar lub masowych zniszczeń

Karta charakterystyki

substancji niebezpiecznej lub preparatu niebezpiecznego:

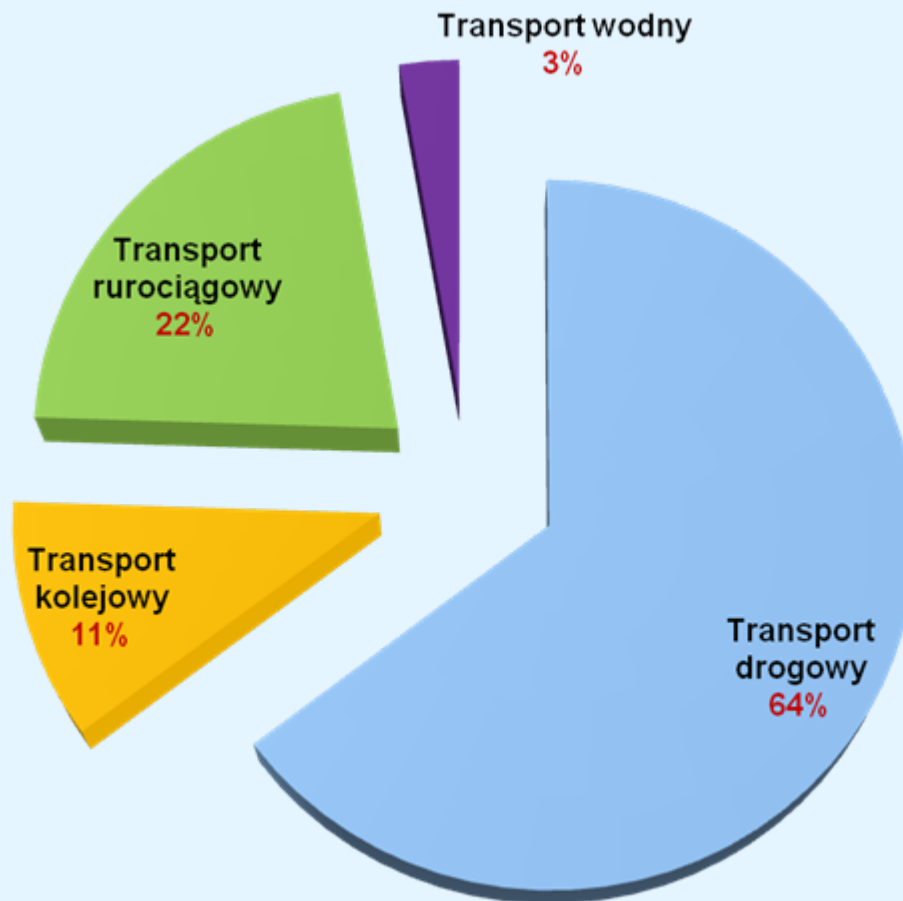
- 1. zbiór informacji o niebezpiecznych ich właściwościach oraz zasadach i zaleceniach ich bezpiecznego stosowania.**
- 2. przeznaczona jest dla użytkowników prowadzących działalność zawodową w celu umożliwienia im podjęcia w miejscu pracy środków niezbędnych do zapewnienia bezpieczeństwa oraz ochrony zdrowia człowieka i środowiska.**

Współpraca organów kontrolnych:

- 1.zapobieganie, zwalczanie i usuwanie skutków poważnych awarii,
- 2.zapobieganie nielegalnemu przemieszczaniu odpadów

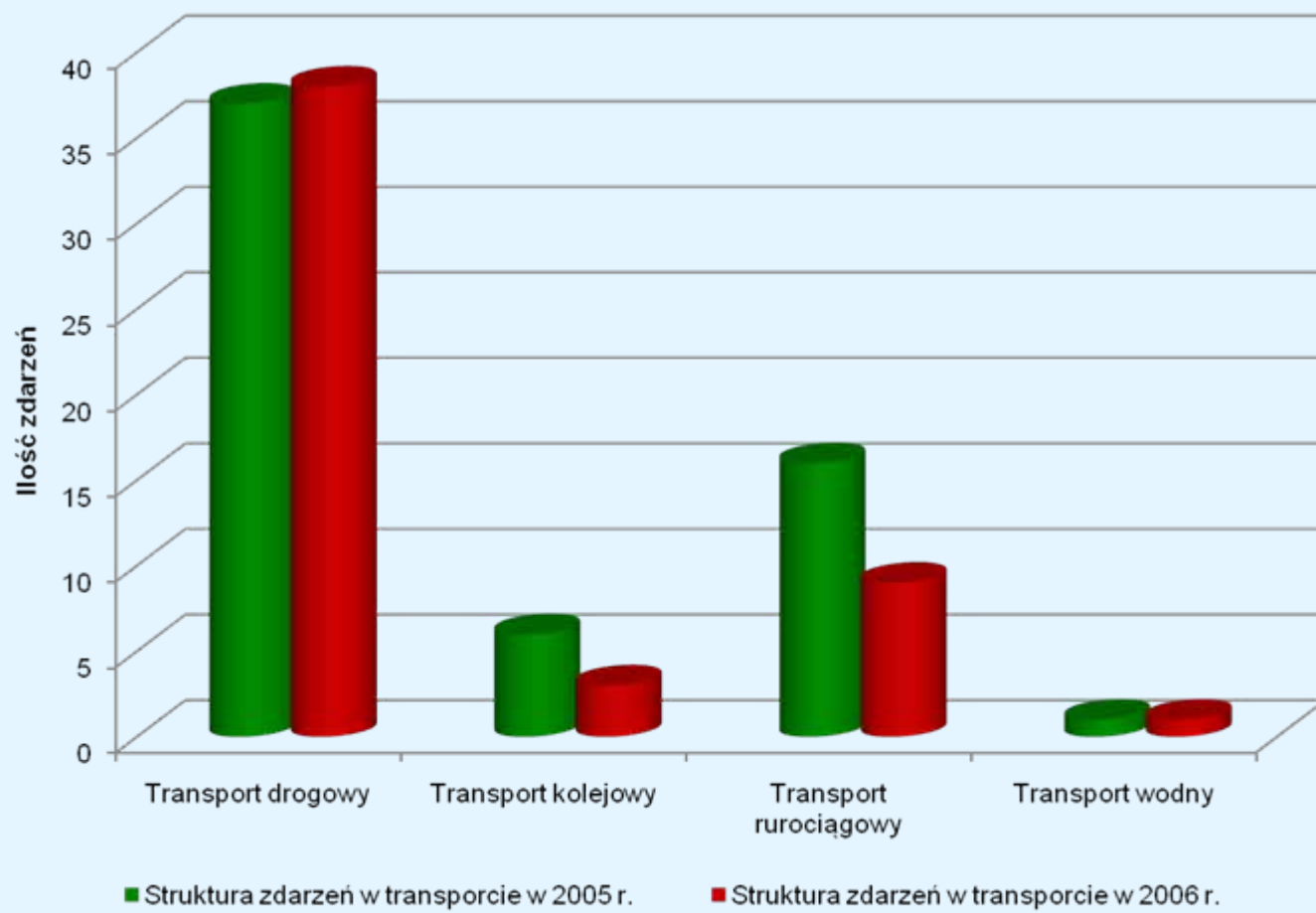
ORGAN KONTROLUJĄCY	KONTROLA KOLEJOWA	KONTROLA w ZAKŁADZIE
Inspekcja Ochrony Środowiska	+	+
Inspekcja Transportu Drogowego	+	+
Państwowa Agencja Atomistyki	+	+
Państwowa Inspekcja Pracy	-	+
Państwowa Straż Pożarna	-	+
Policja	+	+
Służba Celna	(+)	-
Straż Graniczna	(+)	-
Transportowy Dozór Techniczny	+	+
Zarządcy dróg	(+)	-
Żandarmeria Wojskowa	tylko w stosunku do pojazdów Sił Zbrojnych	
Legenda: (+) kontrola w obecności innej jednostki kontrolującej		

Procent awarii w transporcie towarów niebezpiecznych w Polsce (2005-2007)

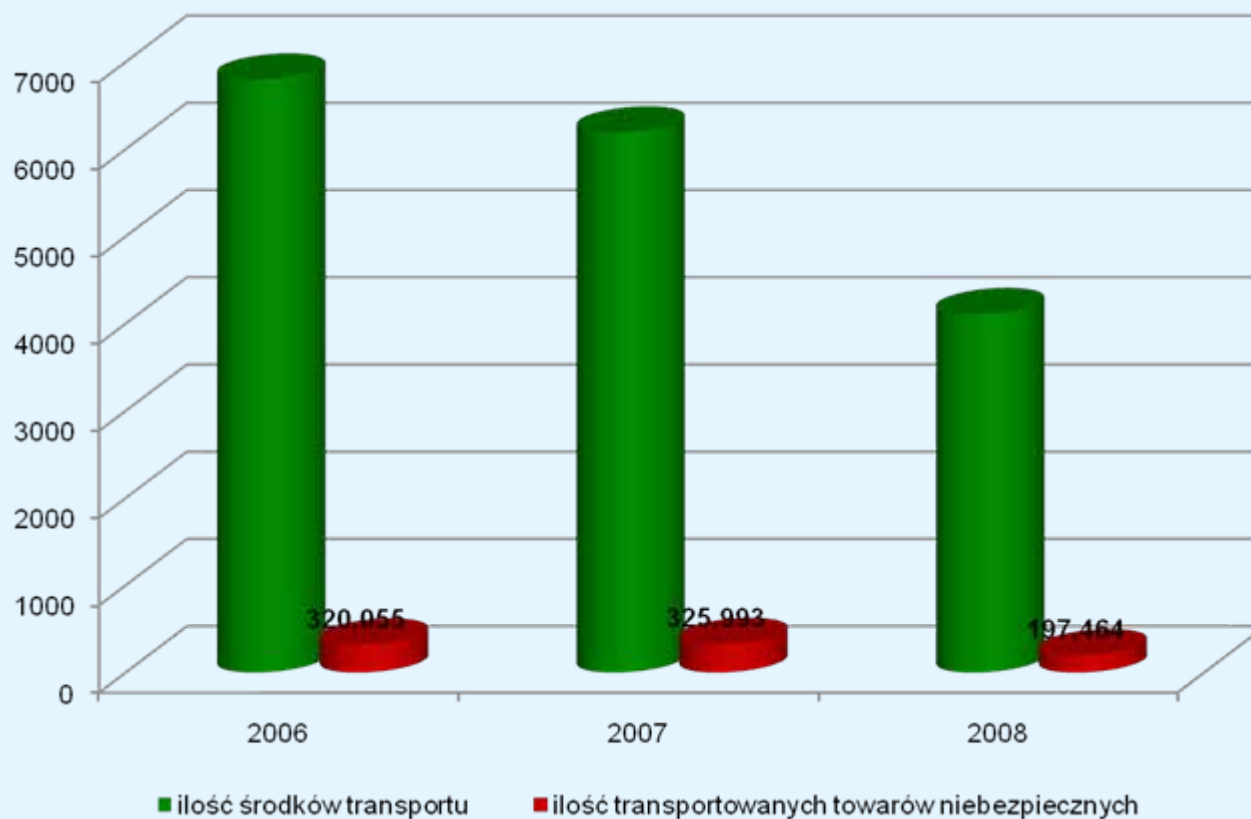
źródło: opracowanie autorki

Zdarzenia w różnych stylach transportu (2005-2006)

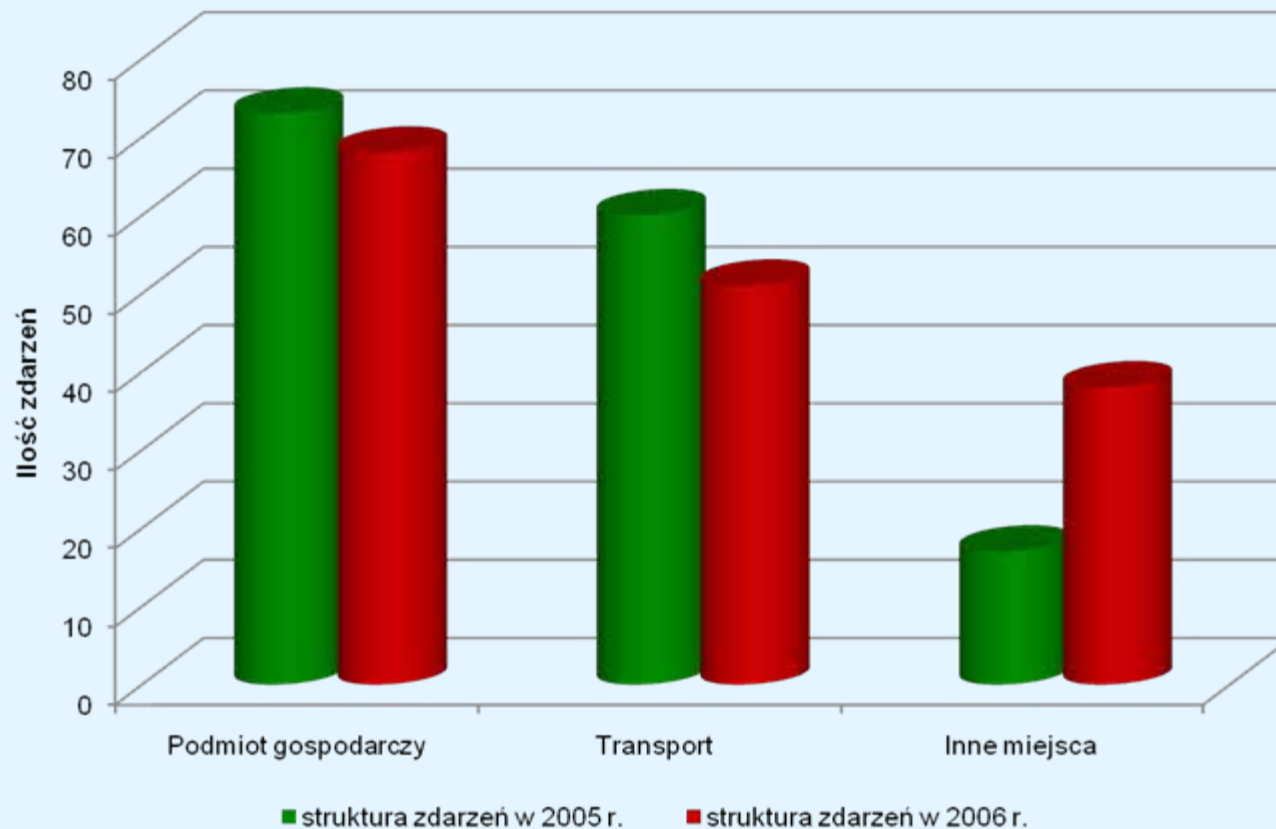
źródło: opracowanie autorki

Transport towarów niebezpiecznych, w różnych stylach transportu (2006-2008)

źródło: opracowanie autorki

Struktura zdarzeń w transporcie kolejowym (2005-2006)

źródło: opracowanie autorki

Województwa Podkarpackie i Małopolskie – charakterystyka

PARAMETR	PODKARPACKIE	MAŁOPOLSKIE
Położenie:	południowo-wschodnia część kraju	południowa część kraju
Formy ochrony przyrody:	47,4 % powierzchni objęte jest różnymi formami ochrony przyrody	52,1% powierzchni objęte jest różnymi formami ochrony przyrody
	- w zależności od stanu zachowania biocenoz i krajobrazu oraz nagromadzenia zbiorowisk unikatowych gatunków	
Sąsiedztwo:	<ul style="list-style-type: none"> - od północy z woj. lubelskim, - od wschodu z Ukrainą, - od południa ze Słowacją. - od zachodu z woj. świętokrzyskim i małopolskim, - północno-zachodnia granica opiera się o Wisłę 	<ul style="list-style-type: none"> - od północy z woj. świętokrzyskim, - od wschodu z woj. podkarpackim, - od południa ze Słowacją, - od zachodu z woj. śląskim
Rejony przygraniczne	slabo: <ul style="list-style-type: none"> - zurbanizowane, - uprzemysłowione, - rozwinięta sieć komunikacyjna 	średnio: <ul style="list-style-type: none"> - zurbanizowane, - uprzemysłowione, - rozwinięta sieć komunikacyjna

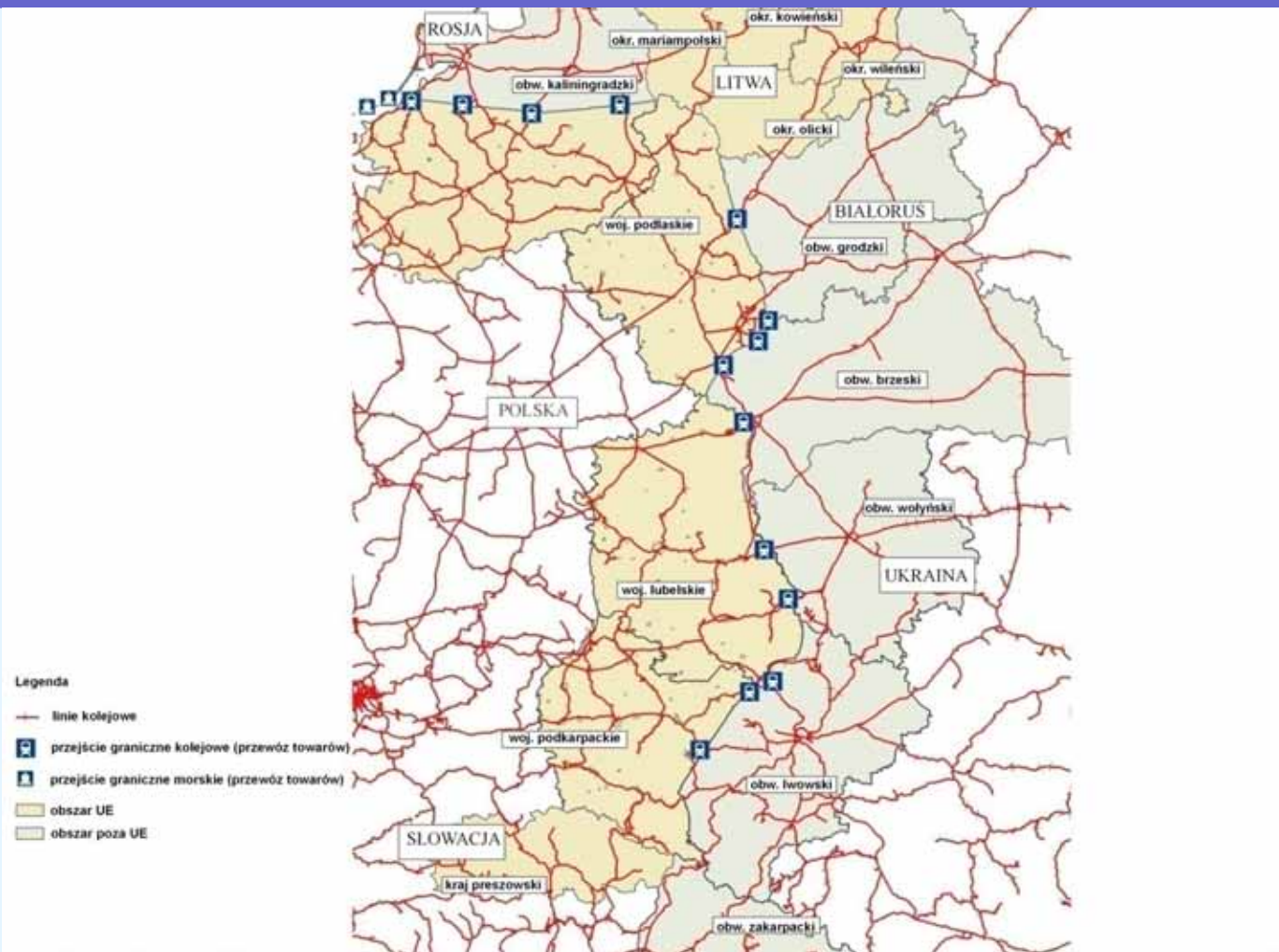
Województwa Podkarpackie i Małopolskie – charakterystyka

PARAMETR	PODKARPACKIE	MAŁOPOLSKIE
Długość granicy:		
- ze Słowacją ogółem 542 km	134 km	320 km
- z Ukrainą ogółem 535 km	236 km	- nie graniczy z Ukrainą
Kolejowe drogi graniczne:		
- ze Słowacją	nie ma drogi kolejowej	1. Muszyna / Plaveč (ruch osobowy i towarowy).
- z Ukrainą	- Przemyśl (Medyka- Żurawica), ruch osobowo-towarowy, - Krościenko , ruch osobowo-towarowy, - Werchrata , ruch towarowy.	- nie ma przejścia kolejowego
Ilość podmiotów gospodarczych wg REGON:	Sektor publiczny: 6 115 Sektor prywatny: 135 941	Sektor publiczny: 8 853 Sektor prywatny: 284 992
Liczba ludności:	2 097 338	3 279 026

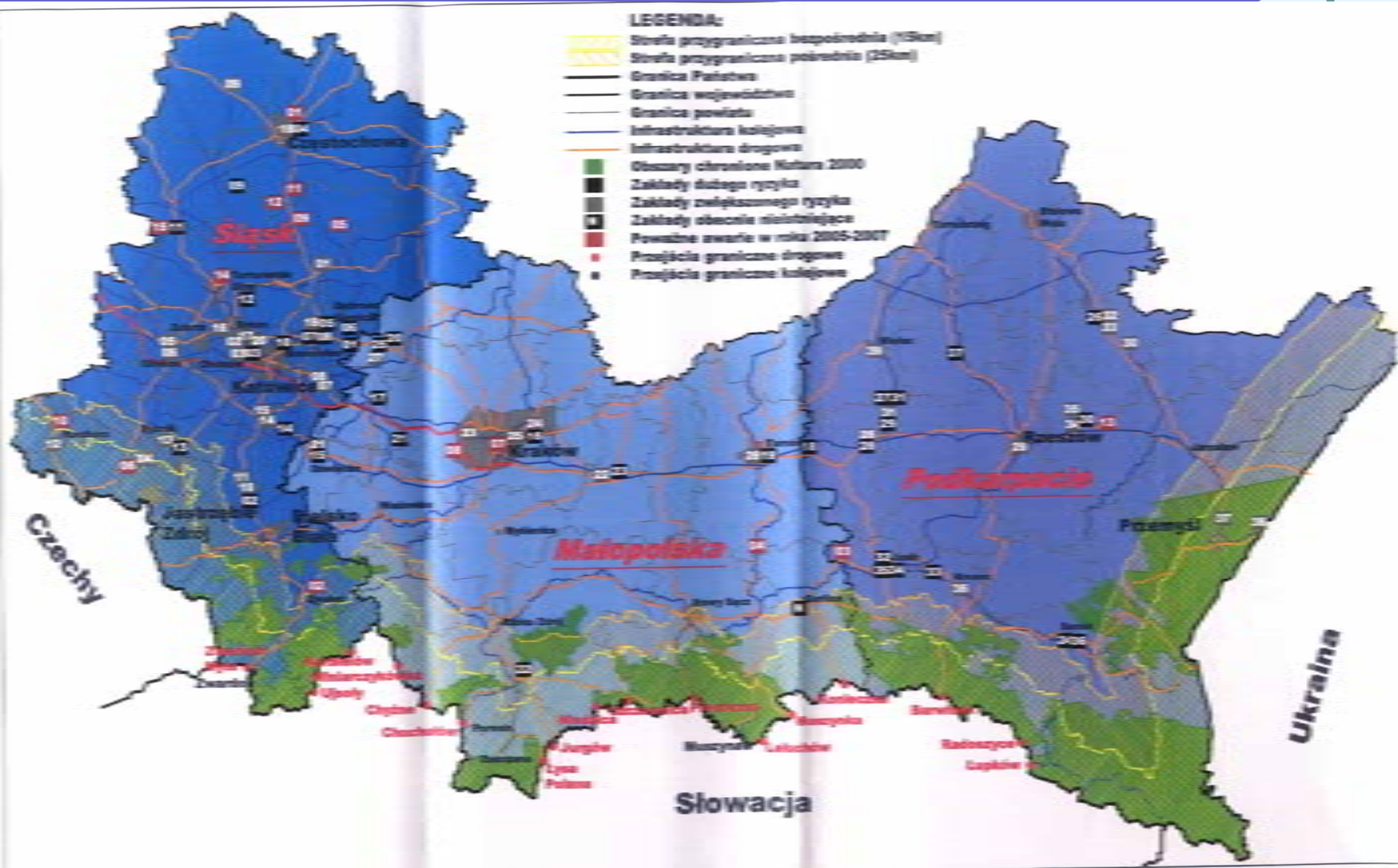
Formy ochrony przyrody w Małopolsce i na Podkarpaciu, w tym obszary Natura 2000

PARAMETR	PODKARPACKIE	MAŁOPOLSKIE
Parki narodowe	2	6
Rezerваты przyrody	93	85
Parki krajobrazowe	10	11
Obszary chronionego krajobrazu	17	10
Użytki ekologiczne	157	30
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	5	3
Stanowiska dokumentacyjne	18	80
Pomniki przyrody	1276	2154
ŁĄCZNIE stanowisk:	1578	2379

Wschodnie przejścia graniczne - dla międzynarodowego transportu towarów niebezpiecznych

Południowe przejścia graniczne - dla międzynarodowego transportu towarów niebezpiecznych

Kolejowe przejście graniczne ze Słowacją

Muszyna / Plaveč (ruch osobowy, towarowy):

- gm. Muszyna woj. małopolskie, pow. nowosądecki,
- zlewnia Popradu na odcinku granicznym,
- transportowany głównie: benzen, chlor, cykloheksan, etylobenzen, ksylen, kwas siarkowy, kwas solny, kwas octowy, kwas azotowy, ług sodowy, olej opałowy, ropa naftowa, toluen.

Linia kolejowa Nr 96 – TARNÓW – Stróże – Nowy Sącz – Stary Sącz – Muszyna – LELUCHÓW – Granica Państwa.

Brak kolejowego przejścia granicznego z Ukrainą.

Województwo Małopolskie

- bocznice kolejowe: Z(akłady) D(użego) R(yzyka)

1. **Rafineria Trzebinia S.A. - Grupa "ORLEN" w Trzebinii, gm. Trzebinia, pow. chrzanowski.**
2. **ZCh - "ALWERNIA" S.A. Zakłady Chemiczne "ALWERNIA" S.A. w Alwernii, gm. Alwernia, pow. chrzanowski.**
3. **"Synthos Dwory" Sp. z o. o. w Oświęcimiu, gm. Oświęcim, pow. oświęcimski.**
4. **ArcelorMittal Poland S.A. - Oddział w Krakowie, pow. grodzki.**
5. **ZGH "Bolesław" - Zakłady Górniczo - Hutnicze "Bolesław" S.A. w Bukownie, gm. Bolesław, pow. olkuski.**
6. **BOLESŁAW - RECYCLING Sp. z o. o. Zakłady Azotowe S.A. w Tarnowie – Mościcach, pow. grodzki.**
7. **Operator Logistyczny Paliw Płynnych Sp. O.o. w Płocku - Baza Paliw Nr 9 w Woli Rzędzińskiej, gm. Tarnów, pow. tarnowski.**
8. **"KraK-Gaz" Sp. z o.o. - Baza Gazu Płynnego w Bochni, gm. Bochnia, pow. bocheński.**
9. **"ECKSA" Elektrociepłownia "KRAKÓW" Spółka Akcyjna w Krakowie, gm. m. Kraków, pow. m. Kraków.**
10. **Terminal Paliw w Krakowie BP 81 - PKN "ORLEN" S.A. w Krakowie, pow. grodzki.**

Kolejowe przejścia graniczne z Ukrainą:

1. Krościenko – Chyrów (ruch osobowy),
2. Przemyśl – Mościska (ruch osobowy i towarowy),
3. Werchrata – Rawa Ruska (ruch towarowy).

Przejście kolejowe w Medyce:

1. Największe w województwie.
2. Zlokalizowane na międzynarodowej magistrali kolejowej relacji Kraków – Rzeszów – Medyka – Lwów – Kijów.
3. Powiązane funkcjonalnie ze stacjami w Przemyślu i Żurawicy.

Brak kolejowego przejścia granicznego ze Słowacją.

Województwo Podkarpackie

- kolejowe przejście graniczne Przemyśl - Medyka

Lata	Ilość odprawionych środków transportu [szt.]	Ilość transportowanych towarów niebezpiecznych [Mg]
2006	6 797	320 055,265
2007	6 191	325 993,247
2008	4 109	197 463,704

Województwo Podkarpackie

- kolejowe przejście graniczne Przemysł - Medyka

Ilość wwożonych do Polski towarów niebezpiecznych (2008)

Towar niebezpieczny	Ilość odprawionych środków transportu [szt.]	Ilość transportowanych towarów niebezpiecznych [Mg]
Amoniak	1034	32 012,154
Surowa ropa naftowa	406	32 210,049
Benzen	221	11 990,425
Paliwa silnikowe	196	9 027,780
Toluen	51	1 791,650
Chlor	8	380,800

Województwo Podkarpackie

- terminale przeładunkowe: Z(akłady) Z(większonego) R(ryzyka)

Żurawica

Terminal Paliw BP 82, użytkowany przez PKN ORLEN S.A. w Płocku –
przeładunki: benzyny, etanolu, metanolu, octanu butylu, octanu etylu,
octanu winylu, oleju napędowego, toluenu.

Chałupki Medyczne

Terminal Przeładunkowy Surowców Chemicznych, użytkowany przez
CTL Południe Spółka z o.o. w Krakowie Oddział Żurawica –
przeładunki: benzenu, benzyny, metanolu, oleju napędowego, oleju
opałowego, oleju technicznego, ropy naftowej.

Medyka

Punkt Komunikacji Przystawczej, użytkowany przez PKP CARGO S.A. –
przestawianie wagonów z substancjami niebezpiecznymi.

Żurawica (2008)

- kolejowy terminal przeładunkowy paliw i substancji chemicznych

archiwum WIOŚ Rzeszów

Chałupki Medyczne (2008) - CTL Południe Spółka z o.o. CHEMHALA

źródło: archiwum WIOŚ w Rzeszowie

Medyka (2008) - prowizoryczny punkt przeładunkowy etanolu

źródło: archiwum WIOŚ w Rzeszowie

Województwo Podkarpackie

- bocznice kolejowe: Z(akłady) D(użego) R(yzyka)

1. **Zakłady Chemiczne "Organika - Sarzyna" Spółka Akcyjna w Nowej Sarzynie**, m. Nowa Sarzyna, gm. Nowa Sarzyna, pow. leżajski.
2. **Zakłady Tworzyw Sztucznych "ERG" SA w Pustkowie**, m. Pustków, gm. Dębica, pow. dębicki.
3. **"Gas Trading Podkarpacie" Spółka z o.o. w Dębicy**, gm. Dębica, pow. dębicki.
4. **Grupa LOTOS Jasło Spółka Akcyjna w Jaśle**, gm. Jasło, pow. jasielski.
Obsługiwana przez Lotos Kolej sp. z o.o. Oddział w Jaśle.
5. **Rafineria Nafty JEDLICZE S.A. w Jedliczu**, gm. Jedlicze, pow. krośnieński.
6. **Evonik Carbon Black Polska Sp. z o.o. w Jaśle**, gm. Jasło, pow. jasielski.
7. **Zakład Produkcji Specjalnej "Gamrat" Sp. z o.o. w Jaśle**, gm. Jasło, pow. jasielski.
8. **ORLEN Petro Tank Sp. z o.o. w Widełce**, gm. Kolbuszowa, pow. kolbuszowski.
9. **Zakłady Chemiczne SIARKOPOL Sp. z o.o. w Tarnobrzegu**, pow. grodzki.

Województwo Podkarpackie

- bocznicie kolejowe: Z(akłady) D(użego) R(yzyka)

10. **Tikkurila Polska Spółka Akcyjna w Dębicy, gm. Dębica, pow. dębicki.**
11. **Wytwórnia Sprzętu Komunikacyjnego "PZL - Rzeszów" - Spółka Akcyjna w Rzeszowie, pow. grodzki.**
12. **HORTINO Zakład Przetwórstwa Owocowo - Warzywnego Leżajsk w Leżajsku, gm. Leżajsk, pow. leżajski.**
13. **Elektrociepłownia Nowa Sarzyna Spółka z o.o. w Nowej Sarzynie, gm. Nowa Sarzyna, pow. leżajski.**
14. **Zakład Chemiczny "Silikony Polskie" Spółka z o.o. w Nowej Sarzynie, gm. Nowa Sarzyna, pow. leżajski.**
15. **Fabryka Wódek "POLMOS ŁAŃCUT" S.A. w Łańcucie, gm. Łańcut, pow. łańcucki.**
16. **Polski Koncern Naftowy ORLEN S.A. Baza Magazynowa Nr 82 w Żurawicy, gm. Żurawica, pow. przemyski.**
17. **CTL POŁUDNIE sp. z o.o. w Krakowie Oddział Żurawica Punkt Przeladunku Surowców Chemicznych w Chałupkach Medycznych, m. Medyka, gm. Medyka, pow. przemyski.**
18. **Kronospan Sp. z o.o. w Mielcu, gm. Mielec, pow. mielecki.**

Rafinerii Nafty JEDLICZE S.A.

- stanowiska załadunkowe oleju napędowego i benzyn do cystern kolejowych

źródło: archiwum WIOŚ w Rzeszowie

Medyka - punkt kontrolny

Rok 2009 – skontrolowano 2-krotnie:

- 6 składów kolejowych, łącznie **253** wagony

Rok 2008 – skontrolowano 2-krotnie:

- 3 składy kolejowe, łącznie **117** wagonów

Współdziałanie służb:

1. Inspekcji Ochrony Środowiska,
2. Straży Granicznej,
3. Służby Celnej,
4. Policji.

Województwo Podkarpackie - cykl kontrolny (2008):

- „Ograniczanie ryzyka powstawania zagrożeń podczas transportu i przeładunku materiałów niebezpiecznych”

1. **TRADE TRANS Spółka z o.o. w Warszawie Oddział w Lublinie, RAILPORT TT Medyka.**
2. **PKP CARGO S.A. Zakład Przewozów Towarowych i Przeładunku w Przemyślu.**
3. **PKP CARGO S.A. Zakład Taboru w Żurawicy.**
4. **PKN ORLEN S.A. w Płocku Terminal Paliw BP 82 w Żurawicy.**
5. **CTL POŁUDNIE Spółka z o.o. w Krakowie Oddział Żurawica Terminal Przeładunkowy w Chałupkach Medyckich.**
6. **EUROLIGISTYKA S.A. w Warszawie, Okręg Południowy w Przemyślu Terminal w Krównikach.**

Wnioski

Straży Granicznej i Urzędów Celnych

w sprawie oceny towarów mogących stanowić odpady
oraz określenia rodzaju dokumentów wymaganych
przy międzynarodowym obrocie odpadami

Rok 2008 – wydano:

- **4** oceny na terenie kolejowego przejścia w Medyce

Rok 2007 – wydano:

- **1** ocenę na terenie kolejowego przejścia w Medyce
- **1** ocenę na terenie kolejowego przejścia w Werchracie

Województwo Podkarpackie (2008)

- nieprawidłowości przestrzegania wymagań ochrony środowiska

1. **Przeładunek substancji niebezpiecznej (etanolu) na torach – stanowisko bez zabezpieczeń na wypadek wycieku substancji.**
2. **Brak instrukcji postępowania na wypadek wystąpienia stanów awaryjnych - obowiązek nałożony decyzją Wojewody Podkarpackiego.**
3. **Brak uregulowań formalno-prawnych w zakresie wytwarzania odpadów.**
4. **Brak zasad postępowania na wypadek wycieku paliwa w magazynie.**
5. **Brak dokumentów potwierdzających przedłożenie stosownym organom informacji o zakresie korzystania ze środowiska.**
6. **Brak decyzji Transportowego Dozoru Technicznego zezwalających na eksploatację podziemnych zbiorników magazynowych paliw.**
7. **Brak uregulowań formalno-prawnych w zakresie prawa budowlanego dla punktu przeładunkowego substancji niebezpiecznych.**

Wystosowano 5 wystąpień pokontrolnych do:

- 1. Wojewody Podkarpackiego.**
- 2. Transportowego Dozoru Technicznego Oddział Terenowy w Krakowie.**
- 3. Urzędu Dozoru Technicznego Oddział w Rzeszowie.**
- 4. Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Przemyślu.**
- 5. Podkarpackiego Wojewódzkiego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Rzeszowie.**

Województwo Małopolskie

- awarie w transporcie kolejowym przy granicy Polski ze Słowacją

Muszyna, 18 maja 1999 r.

1. emisja z cysterny kolejowej roztworu amoniaku (10%-35%) na stacji PKP,
2. chwilowe zanieczyszczenie powietrza.

Muszyna, 6 sierpnia 1997 r.

1. emisja benzyny z cysterny kolejowej na stacji PKP,
2. miejscowe zanieczyszczenie gruntu.

Województwo Podkarpackie

- awarie w transporcie kolejowym przy granicy Polski z Ukrainą

Medyka, 14 lipca 2006 r.

1. emisja amoniaku zaworami bezpieczeństwa z 2 przegrzanych cystern na terenie PKP CARGO S.A.,
2. nie wystąpiły skutki dla środowiska

Chałupki Medyckie, 22 czerwca 2002 r.

1. wybuch i pożar przy przeładunku ropy naftowej na terenie Punktu Przeładunkowego towarów niebezpiecznych,
2. obrażenia u 4 pracowników,
3. straty w mieniu ok. 8 mln zł.

Medyka, 31 października 1999 r.

1. wyciek ok. 55 Mg ropy naftowej z cysterny na torach manewrowych w rejonie Nastawni MD 11,
2. od 2000 r. - monitoring środowiska wodno-gruntowego.

Chałupki Medyczne (2002) - Terminal Przeladunkowy Surowców Chemicznych

źródło: archiwum WIOŚ w Rzeszowie

Medyka (1999)

- nadzwyczajne zagrożenie dla środowiska na terenie torów manewrowych w rejonie Nastawni MD 11

źródło: archiwum WIOŚ w Rzeszowie

Medyka (2006)

- wyciek amoniaku na komunikacji przestawczej PKP CARGO S.A.

źródło: archiwum WIOŚ w Rzeszowie

Procesy logistyczne strumieni odpadów po awarii i z wypadków

1. Odpady powstałe wskutek prowadzenia akcji ratowniczej.
2. Odpady akumulatorowe.
3. Lampy fluorescencyjne.
4. Żłom stalowy.
5. Żłom metali kolorowych.
6. Zużyta odzież, pochłaniacze, maski przeciwgazowe.
7. Odpady drewna.
8. Odpady podobne do odpadów komunalnych.
9. Szkło białe i kolorowe oraz stłuczka szklana.
10. Zużyte elementy urządzeń zawierających gumę i tworzywa sztuczne.
11. Odpady opakowaniowe.
12. Oleje odpadowe.
13. Płyny nie zamarzające z chłodziw.
14. Żużle.
15. Zanieczyszczona gleba i ziemia.
16. Wiatrołomy i odpady z pielęgnacji zieleni.

Sprawca wypadku jest wytwórcą odpadów z wypadku

Odpadami z wypadków gospodaruje **starosta**

Przypadki:

1. **nie można wszcząć postępowania egzekucyjnego dotyczącego obowiązku zagospodarowania odpadów z wypadków albo egzekucja okazała się bezskuteczna**

lub

1. **jest konieczne natychmiastowe zagospodarowanie odpadów ze względu na zagrożenie życia lub zdrowia ludzi lub możliwość zaistnienia nieodwracalnych szkód [w środowisku.**

WNIOSKI

Kolejowy obszar tranzytowy przygranicznych regionów Polski:

- 1. Bodziec dla swobodnej wymiany osób, towarów i usług między państwami UE i państwami Europy wschodniej.**
- 2. Atrakcyjność inwestycyjna regionów oraz ich konkurencyjność gospodarcza.**
- 3. Ryzyko wystąpienia szkody w środowisku w skutek wypadku, awarii lub ataku terroru.**

Efekty:

- 1. Dostęp do kapitałów krajowych i zagranicznych.**
- 2. Emisja zanieczyszczeń i powstanie niebezpiecznych odpadów.**

WNIOSKI

Ochrona środowiska i współpraca Polski ze Słowacją i Ukrainą

Zmniejszanie ryzyka środowiskowego awarii w transporcie:

1. likwidacja barier środowiskowych i gospodarczych, tj.
 - a) odmienności systemów prawnych,
 - b) zróżnicowania poziomu zagospodarowania przestrzennego,
2. poprawa świadczenia usług transportowych o różnych stylach - przez wykorzystanie ukształtowania regionów przygranicznych,
3. wzmocnienie funkcji transportowych terenów przygranicznych – przez rozpoznanie stanu infrastruktury transportowej.

Efekt: wzrost gospodarczy obszarów przygranicznych.

WNIOSKI

Detale do dopracowania między wioś i PKP

1. Przepływ informacji o naruszeniach prawa i awariach w transporcie i przeładunku towarów niebezpiecznych - informacje do wioś kieruje Państwowa Straż Pożarna.
2. Redukcja czasu oczekiwania transportów na przeładunek – wysokie temperatury w sezonach letnich powodują przegrzewanie i rozszczelnienie cystern.
3. Przygotowanie torów awaryjnych do odstawiania transportów budzących zastrzeżenia – z drogami technologicznymi w celu dojazdu jednostek ratowniczo-technicznych.
4. Modernizacja struktur organizacyjnych – dla usprawnienia działań kontrolnych.

TRANSPORT KOLEJOWY w MAŁOPOLSCE i na PODKARPACIU - BEZPIECZEŃSTWO PRZEWOZU i PRZEŁADUNKU TOWARÓW NIEBEZPIECZNYCH - LITERATURA

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska: Analiza zagrożeń poważnymi awariami w obszarach przygranicznych z Ukrainą-międzynarodowy transport niebezpiecznych substancji chemicznych. Warszawa, 2008.

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska: Raport. Analiza zagrożeń poważnymi awariami w obszarach przygranicznych ze Słowacją-międzynarodowy transport niebezpiecznych substancji chemicznych. Warszawa, 2008.

Lipińska E.J.: Środowisko naturalne w polityce gospodarczej Unii Europejskiej i możliwości współpracy ze wschodnimi państwami przygranicznymi. IV Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Perspektywy rozwoju powiązań gospodarczych Polski ze wschodnimi krajami sąsiedzkimi oraz Estonią, Łotwą i Mołdową”. Politechnika Radomska. Radom, 2007.

Materiały archiwalne Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Kraków 2000-2009.

Materiały archiwalne Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Rzeszów 2000-2009.

Dziękuję za uwagę

**Niezwykle ważnym faktem
dotyczącym statku kosmicznego Ziemia
jest to, że nie został wyposażony w instrukcję obsługi**

[R. Buckminster Fuller]